

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k naročbi „Sloven. Gospodarja“.

Kmalu poteče letošnje leto in bliža se tedaj čas nove naročitve na „Slov. Gospodarja“. Med vsemi je „Slov. Gospodar“ na slovenskem štajerskem naj-
bolj razširjeni list. V blizu 1500 iztisih izhaja vsaki teden pola mnogovrstnih, sedanje dni vedeti potrebnih reči. On pojasnjuje imenitniše politične, cerkvene, šolske in gospodarske zadeve, donša cerkvene novosti, razlaga času primerne, praktične gospodarske reči, na-
**znanja, kar se je v tednu novega zgodilo na Sloven-
skem, v Avstriji in drugod, donša zanimive sestavke za
poduk in kratek čas (potovanje v Rim, Neapol in do-
mu se bo v novem letu nadaljevalo, tako tudi sesta-
vek o frajmavrerjih in popisi štajerskih, koroških
in prekmurskih gradov, trgov in mest; pripravljajo
se zanimivi spisi o luteranstvu na Štajerskem, o
usmiljenih in šolskih sestrah, o Slavjanih na Tur-
škem, razlaganje stvarjenja sveta po sedanjih na-
turnih znanostih, popis vinorejske šole pri Mari-
boru itd.) „Slov. Gospodar“ dobiva mnogo dopisov
iz raznih krajev, je izvoljeni list tiskovnega društva,
družbe lav. duhovnikov, banke „Slovenije“, hranilnice
ljutomerske. Nabira milodare za razne potrebe. Objav-
lja mnogo raznih stvari, spremembe pri duhovnikih in
učiteljih, vožnji red pri železnici, sejme, dražbe, tržne
novosti in cene, kurze, loterijne številke in čedalje več
oznanil (inseratov). Vse pa se uravnava v krščansko-
katoliškem, slovensko-narodnem, avstrijsko domoljub-
nem duhu in v mogoče priprosti lahko umljivi besedi.**

Zato priporočujemo list in vabimo na obilo na-
ročbo. Stari naročniki nam naj ostanejo zvesti in no-
vih naj pristopi čem več tem bolje. List stane za celo
leto 3 gld. za pol leta 1 gld. 60 kr. in za četrt leta
samo 80 kr. Cenejšega lista na
Slovenskem ni!

Vsem p. n. gospodom dopisateljem in sodelalcem
se javno in pristrčno zahvalujemo in prosimo za na-
dalejšno podpiranje.

Opravištvu pristavlja, da se tistim naročnikom,
ki so naročnino poslali obljubili, pa nje do konca tega

leta poravnali niso, pošiljanje lista brezpogojno ustavi.
List je itak po ceni, a zastoj ga ne moremo pošiljati.

Dr. Lavoslav Gregorčič,
urednik.

Jožef Hrnčič,
oprnik.

Zakaj bomo na leto plačevali toliko davka?

Odgovor na stavljeno prašanje nam dajajo
federalistični, konservativni in katoliški poslanci
državnega zbora. Ti so javno izpovedali, da pre-
silnih dač nihče drug ni kriv, kakor liberalni, večji-
del nemški ustavoverci in centralisti, ki vse vla-
čijo na Dunaj in vse iz Dunaja „strahovati“ hočejo:
dezele, narode in sv. Cerkev. To pa ni lahka reč.
Tako strahovanje potrebuje trojne vojske namreč;
čedalje številniše vojske uradnikov (beamterjev) in
policajev, potem vojske liberalcem udanih profe-
sorjev in od njih popolnem odvisnih učiteljev, in
naposled vojsko pisarjev po raznih liberalnih listih.
Razun tega je še treba mnogo prijateljev podpirati.
Vse to pa stoji mnogo denarjev in od tod prihajajo
vedno rastoče dače v dobi liberalcev. Tako so
naši poslanci govorili in dokazivali, da Avstriji
pomoči ni, razve če se centralizem popusti in
vse na podlagi federalizma uravna, to se reče:
če se izpelja beseda svitlega cesarja v diplomu
20. oktobra 1860 izrečena, in če se zopet da vsa-
kemu, kar mu gre: deželam staro davne pravice,
vsem narodom djanska enakopravnost, sv. Cer-
kvi pa spodobna svoboda.

Prvi izmed federalističnih poslancev govoril
je naš slavni g. Herman. Kakor mogočna strela
pretresa kužno — napeti zrak, izjasnuje trdo temo
in razsvetljuje zgubljeno pot, tako je govor g.
Hermana stresel ustavake, razjasnil njih politične
zmote in razsvetil Avstriji rešilno federalistično
pot. Zlasti pak je dokazal, kako draga in po-
gubna da je sedanja dvojna gosposka v deželi,
namreč državna zraven deželne, t. j. c. kr.
okrajna glavarstva in namestništva z njih števil-
nimi uradniki zraven srenjskih, okrajnih in dežel-
nih zastopov. Prihodnji „Slov. Gospodar“ bo ves
Hermanov govor v lahko umljivi slovenski prestavi
svojim bralcem ponudil v prilogi, katero je Mari-

borsko katoliško-politično društvo plačati blagovnilo.

Za g. Hermanom se je posebno odlikoval Moravljčan dr. Pražak. Slavni mož je rekel: nemška-liberalna-ustavoverna stranka gospodari pri nas sem od l. 1861. Slabo gospodarjenje gre tedaj na njeni rovaž. Čuditi pa se tukaj slabemu gospodarstvu ni! Kajti ustavaki so se kmalu iz začetka podali na pot centralizacije ali občnega tlačenja vsega na Dunaj, in nepovoljni nasledki so morali priti. Dopričano namreč je, da najbolj draga uravnava države je — centralizacija. Nagledimo si številke! Leta 1841. je imela vsa Avstrija z Ogersko vred 224 milijonov stroškov; l. 1850 pa 336 milj., l. 1862 že 394 milj. in l. 1867 više 433 milijonov. Tedaj čem hujše se je centraliziralo, tem večji so postajali državni stroški!

Leta 1867 so nemški in magjarski liberalci lepo Avstrijo razčesnoli na dvoje, in naši liberalci so začeli gospodariti za se s 300 milijoni stroškov. Ali komaj je preteklo 8 let, že so gledé stroškov doplazili sami do 403 milijonov, t. j. v 8 letih so naši liberalci polovici Avstrije naložili celo blizo ravno toliko stroškov, kakor jih je še leta 1867 komaj imela cela Avstrija z Ogersko vred. To je res strahovito gospodarstvo! Sedaj pa še pomislimo, kde so visoke naklade srenjske, okrajne in deželne? Na te se še tukaj ozir ne jemlje! Ali ni to jasen dokaz, da je ustavoverni, liberalni centralizem Avstriji v pogubo? Hitrej ko se odpravi, poprej bo bolje!

Zgovorni dr. Kusi se je potegnil za Čehe in pojasnil, koliko da trpijo od ustavovercev! Plačujemo na leto 135 milijonov davka. Od tega ostane v deželi samo 38 milijonov, drugih 97 milijonov gre na Dunaj. In vendar sovraštva, zatirovanja in uničenja ni konca ne kraja. Doživeli so grozno podmitane volitve, obsedni stan, konfisciranje listov, zapor narodnih uradnikov in zatiranje pomočnih kas.

G. Cienciala, poslanec Slavjanov v Šleziji je v živahni besedi izpovedal, da sedanjim ministrom ne dovoli še krajecarja ne. To pa zato ne, ker neče podpirati vladinih birokratov ali uradnikov, ker ne mara za šole, katere zavirajo narodno omiko in širijo samo ponemčevanje. Tožil je naposled, kako je pravica draga, ubožanje povsod veliko in davki silni, pomočkov pa še nikder videti ni. Zato, je djal Cienciala, ne dovolim sedanjim ministrom še krajecarja ne. Tako so tožili slavjanski poslanci; prihodnjič bomo povedali, kaj so rekli nemški konservativci?

Cerkvene zadeve.

V Mariborski stolni cerkvi se bo v nedeljo 26. dec. popoldne začel sv. misijon za sv. leto v nemški besedi. Nadaljeval se bode skozi ves teden. Vodil ga bode č. o. Förster, jezuit od sv. Andraša na Koroškem.

Pri sv. Štefanu v Šmarski dekaniji so pretečeni teden imeli č. oo. jezuiti sveti misijon. Ogromno število pobožnikov se ga je udeležilo.

V državnem zboru je poslanec dr. Weber nasvetoval novo zakonsko postavo. 1. katoliški mož ali žena, ki je od katoliške vere odpadla, sme prvi zakon razdreti in v nov zakon stopiti. 2. Duhovni, ki še niso mešniki (tedaj dijakoni, subdijakoni), kakor tudi mešniki odpadniki se zamorejo ženiti. 3. Kristijani, Judi in Turki se smejo križem ženiti in možiti, kakor jim ljubo i drago. Ako nasvet obvelja, potem dobimo postavo za same odpadnike ali verske „deserterje.“ Katoliški Cerkvi to ne bode veliko škodilo, pač pa bo družbinsko življenje kvar trpelo!

Procesija dovoljena, molitev prepovedana bila je v Essen-u na Pruskem, tam, kder izdelujejo glasovite Krupp-ove kanone. Tamošnji katoliški prebivalci so si pozidali krasno, novo cerkev sv. Gertrude ter so hoteli sv. Rešnje Telo slovesno prenesti. Pruska lutrovska gospodarska je procesijo dovolila, petje in glasno molitev pa prepovedala. Moralo se je vse tiho gibati, še bolj, kakor da bi mrliča pokapali.

Civilni zakon velja sedaj na Pruskem, to se reče: vsak državlján se mora dati poročati pred svetno oblastjo in tudi tej naznaniti sleherni porod in sleherni smrt. Ali se kdo da potem od katoliškega, lutrovskega ali judovskega duhovna poročati, svojega otroka krstiti ali obrezati, to je na prosto voljo dano. Ove prostosti se poslužujejo najbolj Lutrovci. Katoličani, vedešči, da je sv. zakon zakrament, potem, da brez sv. krsta nihče ne pojde v nebeško kraljestvo, dajajo se večjidel vsi tudi v katoliški cerkvi poročati in pri našajo svoje otroke k sv. krstu. Drugače je pri Lutrovcih. Luter sam je zavrgel zakrament sv. firme, sv. Reš. Telesa v katoliškem pomenu, sv. pokore, poslednjega olja, mešnikovega blagoslavljanja in sv. zakona. Jegovi privrženci pa sedaj zametujejo vse zakramente. V Berlinu se je dalo lani poročati od lutrovskih pastorejv še 3219 parov, letos samo 1162, lani se je krstilo še 10.042 otrok, letos pa le 6527. V nekoliko letih bo Berlin — pagansko mesto. Tako bo lutrovska krivovera sama zginila!

Čudovita so pota božja. Nemec G. F. Daurer bil je l. 1800 rojen od lutrovskih starišev v Nürnbergu. Kmalu je pokazal prelepe duševne zmožnosti. Še komaj 27 let star je zgotovil bogoslovske in filozofične vednosti in je postal profesor v Nürnbergu. Odlikoval se je tudi kot pesnik in je slovel kot prestavljavec perzijskega pesnika Hafis-a. Toda ob enem bil je tudi zagriznjen sovražnik Kristusov in je njegovo vero povsej svojej učenosti skušal podreti in znanstveno uničiti. Kristusova vera mu druga ni bila, kakor nadaljevano pagansko malikovanje boga Moloha. Ali vsemogočni Bog se je zašlega učenjaka usmilil, mu razsvetil pamet in dal milost spreobr-

nenja. Leta 1858. je z Mainzu stopil v sv. katoliško Cerkvo in je do zadnjega svojega zdihljeja na zemlji ostal eden iz med najučenejših jenih zagovornikov. Pretečeni teden je v Bogu zaspal 75 let star. Čudno je to, da je sredi svojega sovražnega delovanja zoper Kristusa, rad mislil na Marijo. Leta 1842 je izdal prelepe legende in pesni Mariji na čast. In glejte! 18 let poznej je srečno našel Marijinega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa!

Gospodarske stvari.

Lega, kraj in zemljišče za zelenjavni vrt.

Zemljišče za zelenjavni vrt in sicer za majhen vrt, kakoršen bi imel pri vsaki hiši biti, je predvsem odbrati tisto, katero se da z lopato obdelovati. Z lopato obdelovan vrt daja namreč najboljše, najnježnije in najbolj polne pridelke, ki najhitreje poplačajo skrb in čas, kojega smo za obdelovanje vrta obrnili.

Na dalje se mora tukaj gledati pri odbiranju zemljišča na kakšnost zemlje. Najboljša je prstena zemlja, potem dobro gnojena pešče vina, katerej je nekoliko ilovice ali gline primešane. Taka zemlja je rahla, topla in mila in zato jako pripravna za pridelovanje zelenjave. Tudi s peskom pomešana zemlja iz travnikov ali senokoš daja dobro zemljo za vrt. Ker pa je taka senokošna zemlja mnogokrat vlažna in mokrotna in pre nizko ležeča, zato se ne da na njej vsaka zelenjava pridelovati. Mnogo sadežev, posebno repnatih, postane na takej zemlji grdo črvivih. Razun tega pa še taka pre nizko ležeča zemlja v spomladi več časa ostaja mokrotna in mrzla, in zato ni za rano zelenjavo.

Popolnem čista, sicer jako rodovitna prst je za vrt preprhka in se včasih tako vsuši, da zelenjavine sadike nemilo venijo, slabo ali nič ne rastejo in se naposled posušijo. Temu se da pomagati, če se čistej prstenini dovozi nekoliko ilovice ali gline. Sedaj bo vrtna zemlja deževnico, roso itd. rada sprejemala in več časa v sebi ohranjevala.

Čista ilovica ali glina pa ne sodi za vrt, ker je pretežka in premrzla. Ilovnata zemlja požre mnogo gnoja brez posebno vidnega haska. Tudi obdelovanje take zemlje je težavno in mudno, kar se ne sme prezirati. Treba jo je že v jeseni prekopati, da jo mrzaz stisne in zimska vlaga izrahlja. Ilovnata zemlja se potem, če le mogoče pomeša z apnenikom, laporjem, s prstenino in tedaj postane zelo dobra in prikladna za vrt. Pri odbiranju zemljišča za vrt se ima tudi gledati, kako globoko da navadno pod njim voda zastaja, ali je vrt raven ali nagnjen in na katero stran, potem ali je njegova lega zavarovana ali ne proti severu ali krivcu itd. Zemljo, ki se rada suši, ne smemo viseti pustiti, ampak treba jo je poravnati. Tako namreč dežnica, rosa in sploh

pozračna mokrota vrtu bolj na korist prihaja. Tudi pri mogoče ravni legi vrta dežna voda ne odleti pre naglo, ne izpira korenin pri sadikah in ne odplavlja toliko zemlje, kakor če je vrt preveč nagnjen.

Mogoče ravno zemljišče polajšuje tudi zamačenje in gnojenje vrta s tekočim gnojem, t. j. z gnojnico. To je posebno pomisliti pri bolj sušni zemlji. Iz tega pa sledi, da je le v vlažnih legah in v težki zemlji viseče ali nagnjeno zemljišče za vrt hasnovito.

Nekatere sorte sočivja ljubijo vlažno zemljo n. pr. selar, sladko korenje, pozni obrov. Zato je svetovati, da se nekateri vrtni oddelki bolj globoko proti južni ali izhodni strani nastavijo in odmerijo. Tukaj bo potem gori omenjeno sočivje rado rastle, bitro zorilo, največjo popolnost in najbolj okus dobilo.

Treba je še ozir jemati na kraj, kder se misli vrt napraviti in prvo tukaj je: vrt bodi blizu stanovanja. Na to se naj gleda pri napravljanju novega vrta pa tudi pri zidanju novega hrama. Prelep kinč hiše je vselej bil in bode pridjan vrt. Oddaljeni vrti so radi zapuščeni in ne delajo gospodarju tolikega veselja, kakor bližnji. Če le mogoče, naj se vrt postavi tako, da bo ob enem blizu škednja in bleva. V takej legi vse rajše in veselejše raste in gnojenje najmanj težkoč dela.

Velikost vrta je odvisna od potrebe, posebno od množine ljudi pri hramu, kateri se imajo s sočivjem oskrbovati. Za družino, ki šteje 7—8 oseb z 2 posloma zadostuje od $\frac{1}{2}$ —1 orala. Če pa se hočejo zraven navadnega sočivja še tudi bolj nježne sorte sočivja pridelovati, n. pr. za prodaj blizu mest, trgov, velikih vasi in fužin, potem je treba za vrt večji prostor odmeriti.

M. Posuševanje mokrotnih njiv in travnikov.

Prikladno odvodnjenje je le mogoče, če zemljišče potrební odtok ima. Z silno malimi izjemami ima to skoraj vsako zemljišče, le najti ga je treba, kar se po natančnem niveliranju ali merjenju zgodi. Po natančnem merjenju se dostikrat odtok najde tam, kjer si ga nebi nihče bil mislil. Vsaj že zadostuje, če je na 150 sežnjev le 7 palcev pada. Kolikor rahlejša je zemlja, toliko manjšega, kolikor trdnejša pa je, toliko močnejšega odtoka potrebujejo grabni. Ravno tako morajo postranske stene odprtih grabnov toliko bolj v pošev biti, kolikor rahlejša je prst. Poševnost sten od vrha do dna se mora prsti, padu in množini odpeljevane vode primerna narediti. V rahli zemlji manj, v trdi bolj strmo, v grabnih z malim padom bolj kakor v onih z večjim padom, v onih grabnih, ki imajo mnogo vode odpeljovati poševnejše od onih z malo vode. Največja poševnost, ktera se grabnom daja, bode menda 2 črevlja. Postavim, če bi bil graben 3 črevlje globok in njegovo dno 1 črevelj široko, bi

bil graben na zgornjih robih 13 črevljev širok; pri jednočrevljati poševnosti in jednaki globočini in širini dna bi pa le 7 črevljev gornje širine imel. Grabni jemljejo veliko zemljišča obdelovanju in toraj so od nekdanj na to mislili, pokrite grabne narejati, da odvrnejo zgubo zemljišča in napotke obdelovanja, kakoršnih grabni več ali manj napravljajo. Starejši način tako podzemljsko odvodnjenje napravljati je bil ta, da so na dno grabnov kamenje polagali in potem z vejevjem natlačili in potem graben zadelali in zasuli. Jelševo vejevje v vodi dolgo časa ne sprhni in med kamenjem in vejevjem se voda lahko odteka. Kjer je dosti kamenja in jelševga vejevja blizu pri rokah, tam se že zamore na tak način zemljišče posuševati. Tudi stroški so tukaj mali, med tem ko je drenaža draga. Ker pa takih snovi ni povsod dosti na razpolaganje, tako se jemljejo, kakor je znano, glinaste cevi za drenažo, skozi katere se voda odceja. Razun tega se narejajo na najnižjem delu zemljišča, ki se ima posušiti, nabiravni jarki, ki vodo iz drenažnih cevi pritakajočo nabirajo in daleč odpravljajo.

Drenaža je sicer draga reč; vendar kateri si jo omisliti zamorejo, dobijo v kratkih letih potrošene denarje zopet nazaj, ker zemljišče mnogo in lepega pridelka dá ondi, kder je poprej bilo le malo ali nič dobička.

Alkoholisanje vina se imenuje tisto ravnanje z vinsko kaplo, po katerem se dodaja nekaj alkohola, špirta ali vinskega cveta in sicer takega, kateri je resnično iz vina bil pridelan. Če takega dobiti ni, se zamore vzeti tudi drug špirit. Vendar ta mora biti popolnem čist in prost smradljive patoke, sicer si skazimo in pogubimo vse vino; ves njegov dober okus in boket je za vselej proč. Alkoholisanje vina se priporočuje posebno takrat, če hočemo, da postane stanovitno, trpežno, za izvažanje sposobno v dežele, kder zahtevajo močna vina, n. pr. na Ruskem, Poljskem, Pruskem, Danskem, Angleškem ... Tako delajo vinorejci v deželah, iz katerih se največ vina izvaža, namreč na Francoskem, Španskem in Portugalskem in slednji čas tudi že na Laškem. Mnoga vina, ki so poprej učakala komaj leta dni so sedaj po dolivanju alkohola postala trpežna in za izvažanje prikladna. Vsled tega so tamošnji vinorejci jako obogateli. Pred 30 leti je kmetovalec na Francoskem prodajal vino po 5 kr. liter, sedaj ga izvaža in dobiva po 75 kr. za liter. To je gotovo velik napredek v ceni in dobičku. Zato se pa tudi sedaj na Laškem in Francoskem porabi neznano veliko alkohola, večidel za zboljševanje vin. Francozi imajo celo postavbo, po kateri se sme 5% alkohola dolivati vsakemu vinu, katero je za izvažanje namenjeno. Pri nas skoro tega nihče ne pozna; le nekateri vinski barantači se ovega pomočka poslužujejo in ga tudi varno pred ljudmi prekrivajo.

Sicer pa naj naši bralci o tem pomočku sodijo sami! Le to še pristavimo, da se mnoga vina nečejo čistiti, nečejo postati stanovitna in trpežna, ker nimajo zadosti — alkohola. Vsako vino bi moralo imeti najmanj 10% alkohola, ono za izvažanje pa še več.

Pri alkoholisanju vina se mora najpoprej izmeriti ali izvagati, koliko alkohola vino že ima — in potem še le se dolije, kolikor ga pomanjkuje. Najboljši čas za tako delo je mesec dni po prvem pretakanju. Tako se namreč vino z alkoholom po tistem vretju najbolj spoji. Po drugem pretakanju se že nič več ne pozna, da se je vinu alkohola dolivalo.

Nova mera in vaga se bo 1. januarja 1876 morala začeti povsod rabiti. Gosposke imajo naloženo dolžnost izvršenje postave strogo nadzorovati in, če treba, ostro kaznovati. Zato naj naši kupčevalci, trgovci, peki, krčmarji, protizarji itd. dobro pazijo, da se o novejši meri in vagi še o pravem času podučijo ali podučiti dajo, sicer utegnejo mnogo sitnob skusiti.

Vino se bo od novega leta naprej v javni kupčiji prodajalo in računilo po hektolitrih, ki držijo 10 pintov ali bokalov manj, kakor 2 vedri. Tako je ukazalo ministerstvo kupčijstva.

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Prerokovanje g. Seidla.) Že lansko leto je poročal „Sl. Gosp.“ o kazni Antona Hlebiča, ko je moral Seidlu plačati: 20 fl. (čez postavbo sr. predstojnika) za voljo zidanja neke klečinke, ali le bolj po resnici zato, ker ni hotel v Mariboru za Seidla glasovati. Na povelje sr. predstojnika sta šla dva, eden ki le mihece in žveplenke prodavati zna, drug pa zaprisežen cenilni mož k Hlebiču na komisijon. Od moči postavljenega zida pa sta obadva toliko razumila, kakor zajec bobnati. Hlebiča je g. Seidl „citiral“ v pisarno in mu naložil 20 fl. kazni, ker je brez dovoljenja onih izvedenih zidarskih mojstrov sam kot zidarski mojster klečinko postavil! Brez potrdila hotel mu je g. Seidl 20 fl. iz žepa vzeti. Pa Hlebič ni bil prelen, pograbi denarje in gre domu, rekoč, „ako mi nečete potrdila dati, pa denarjev ne dobite.“ Čez 14 dni ga v nedeljo zopet „citira“ in ga nagromi: boste plačali ali ne? „Dajte mi potrdilo, potem plačam.“ Seidl načrgota potrdilo z repastim podpisom in Hl. mu denarje izroči, rekoč: eden krivičen krajcar 99 pravičnih požre!“ Na to se S. zareži „was haben Sie gesagt, kaj ste rekli?“ „Se hočete enkrat slišati: eden krivičen krajcar 99 pravičnih požre.“ Seidl sam je pravil Kamčanom: „4—5000 fl. bom gotovo moral plačati za Brandstetterja, pa zdaj še sam ne vem, kako se bo ta sitnoba razmotala.“ Tedaj že zdaj denarji Hlebičevi jegove zobljejo!

Ko bi le samo ti bili! Neka gospa je okoli 50—100 fl. za neke malenkosti voljo morala kazni plačati; ako bodo še ti krajecarji svoje tirjali, bo se svota še povzvišala, ako ne zdaj pa gotovo kedaj!

Od Malenedelje. (Poštne sitnobe. — G. Drevenšak.) Malenedelja stoji nekako v trikotu, t. j. med 3 c. k. poštami; namreč: od tod je mala ura hoda k sv. Tomažu; zopet nekaj čez 1 uro hoda k sv. Jurju na Šavnici, kder so c. k. pošte; a v Ljutomer pa dobre 3 ure hoda, kamor mi pod poštni okraj spadamo.

Imamo poštnega pota, kateri vsako sredo in soboto ob 9. uri pp. od tod v Ljutomer odide, pa se stoprv ob 11. ali 12. uri v noči ali celo drugi dan vrne.

Drugod dobivajo „Sl. Gospodarja“ vsaki četrtek.*) Tukaj pa ga po navadi v nedeljo jutro prejmemo. Ali da bi se bar na nedeljo smeli zanašati! — pa ne — štirikrat se je letos že zgodilo, da ga je pot še le v četrtek, t. j. 8 dni po izhodu prinesel; potem takem dobi tukajšno bralno društvo, ktereга udi le po nedeljah k cerkvi prihajajo, „Slov. Gospodarja“ nekterikrat na 10. dan po razpošiljavi iz Maribora v roke.

Omeniti še moram, da tukajšni naročnik graškega „Dorfbote“ redno vsako nedeljo jutro svoj list dobi, kteri baje tudi v četrtek izhaja; morda ima ta list pri pošti ali pri našem potu večjo prednost od našega „Slov. Gospodarja“?

Neznam, kdo je tega kriv, ali naš pot ali poštar? Ne upam se zameriti nikomur, mislim si samo, da bi bolje bilo nam spadati pod pošto pri sv. Tomažu, ktera je vsaki dan v zvezi s pošto pri Velikinedelji, ter bi zamogel pot za isto plačo vsaki dan v 2 urah ta in sem obhoditi!

Radi bi tudi izvedeli iz ptujskega okrajnega zastopa, kdo da je podelil posestniku Drevenšek-u v Leskovcu pravico na očitni c. k. okrajni cesti, ktera pelja iz Ptuja in sv. Vida v Leskovec (čez Drevenšekove njive in pašnike) proti sv. Barbari v Halozah — leso postaviti, da pastir laglje pase? Večkrat sem že slišal, da se namreč na občinskih cestah vozači z lesami ne smejo nadlegovati. Morebiti si nihče ne upa Drevenšku se zameriti, da nebi potem od njegovih psov ujedena ali celo od njega samega tepen bil. Kedar sem jaz enkrat mimogredé se s palico pred psom branil, ter ga malo krhnil, je Drevenšek z otiko za meno bežal in bi me gotovo stregel, ako mu nebi v trdnem begu ušel!

Iz Koroškega. (Právali — šolski zvon — obsodbe — deklica zmrznila). Nekaj časa je bilo po Právaljski okolici vse veselo in židane volje. Mnogo ljudi, moških in ženskih je privrelo na fužine. Služili so veliko, živeli zapravlivo, ženili in možili se marljivo — a sedaj revščino pasejo in nadlogo trpijo. Fužine nimajo

dela, ljudi pa ne zaslužka. Čedalje več delavcev zgublja službo in zaslužek. Kam hočejo sedaj iti s tropo otročičev? Naposled bô jih še srenja morala rediti. Enakih sitnob smo se učakali pri šolah. Ko je še vse židane volje bilo, so marljivo šole stavili. V Právali imamo 5 razredno, v Lešah in Farskivasi pa 1 razredno. Učiteljem se je povsod plača primerno povzvišala, duhovni pri Materi božji na jezeru pa opravljajo veronauk v raztrošenih šolah — zastonj. Župnik ima kompetencijo 600 fl., kaplan pa nobene. — Neko okrajno šolsko svetovalstvo pri nas zahteva po nasvetu okrajnih učiteljev za vsako šolo poseben zvon, da bodo učence vabili. Čudno, drugod so učitelji radi, da so zvonjenja enkrat rešeni, — ti pa bi zopet radi zvonili?

Juri Klemenjak iz Podgorjan je svojega tovariša v nek plot tako hudo trešil, da je ta v malo trenutkih umrl. Porotna sodnija je morivca obsodila na 3 mesece v ječo. Paula Encija pa in Mih. Vodoška, ki sta nove dvajšice ponarejala, je ista sodnija obsodila prvega na 6, drugega pa na 5 mesecev težke ječe. Zima je hudo pritisnila in marsikdo je že zmrznil, med temi tudi neka 10letna deklica na potu nad Brezjem. Revo je sneg zasul. Rokici, s kojima je bržčas pomoči prosila, ste nekoliko iz snega molele. Ko so jo izgrebli, bila je že mrtva. —

Iz Lemhaha. (Nesreče.) Na koroški železnici med Mariborom in Lembahom je bil Fr. Vute, čuvajev pomagalec 18. dec. po noči domu gredoči od vlaka za kožuh zadet in ves polomljen, ter je k priči umrl. Vsak bodi previden, ki ima na železnici kaj opraviti!

Isto noč še se je druga nesreča prigodila v Lembahu. Dva lesjaka sta prišla kur krast, pa jima je spodletelo. Eden tat je bil vjet, zvezan in v štalo predstojnikovo zaprt; ali preden je petelin v jutru zapel, se je srečno izmuznil; poznal ga nikdo ni, pisma pa tudi ni zapustil, da bi se vedelo, kdo je bil in kam se je podal.

Iz Mozirja. (Priden živinozdravnik). Franjo Voh, ki je pretečeno jesen na zdravniški šoli v Ljubljani izvrstno skušnjo za zdravljenje živine in podkovanje konj dostal, je svoje delovanje v g. Lipoldovi kovačnici v Mozirju pričel. Ker tukaj blizo enako izurjenega človeka v tem obziru ni, se omenjeni živinozdravnik — in kovač vsem vroče priporoča. Že gosp. dr. Klingan iz Gradca je pri zadnjem premiranju konj kmetom na srce polagal, naj skrbijo za boljšo podkovanje svojih konj. Sedaj je prilika, da se pri naši konjereji tudi to zboljša.

Iz Ponkve. Pretečeni petek 17. t. m. proti pol šesti uri zvečer je zopet tržaški poštni vlak na Lipoglavem nekega Zorino, po domače „Brodnarja“ čudno raztrgal; toraj v 14 dneh drugi žalostni slučaj. Pokojni je bil večkrat zavoljo mnogih reči zaprt in kaznovan. Sploh se o njem go-

*) Če ga okrajni glavar g. Seeder ne pobere, kar se je letos že 2 krat zgodilo. Ured.

voril „kakšno življenje, takšna smrt“. V nedeljo zjutraj se je oostro našim kmetom prepovedalo po železnici hoditi. Mislim, da prepoved ne bo veliko hasnila, ker naših kmetov je marsikteri še čudno svojeglav in sirov. Človek bi mislil, kedar s takim kmetom občuje, da niti cerkve niti šole ne pozna, akopram imamo med njimi tudi vrle, izobražene kmete. Naj mi bo dovoljeno vsaj 2 dogodka omeniti.

Nad južno železnico stoji na lepem griču poslopje nekega posestnika, kateremu je 21. sept. t. l. njegova obče spoštovana 66 let stara mati z imenom Neža umrla. Pokojna je bila pridna gospodinja in je zadolženo posestvo dolgov otela in starejšemu sinu izročila. Vsak si lahko misli, da je žena veliko grenkih ur prestala in na posestvu vso svojo mladost in moč zgubila. Zahvala je nega sina je bila, da je na dan jene smrti mlajšega brata, ki se je za svojo mater solzil, s sledečimi besedami tolažil: „Kak si nur, da se jaučeš, jes se pa smejim“. Dragi bralci, ali ima takšen človek človeško ali živinsko ljubezen do svojih starišev? — Mislim, da nobene! Ravno ta omenjeni sin je tudi svojega 71 let starega poštenega očima 15. okt. pri c. k. okrajni sodnji v Šmarji kot mrtvega protokoliral, akoravno še omenjeni starček dandanes živi. O tem se bo ob svojem času še kaj več pred c. k. sodnijo govorilo! —

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nekaj časa že se je začelo na narodne slovenske učitelje pritiskati. Štajerskim se prepoveduje v časnike pisati, Kranjskim pa se v „Laib. Schulzeitung“ žuga s prognanstvom. Narodnjaki bodo tudi to vedeli prestat. — Zaupnico, kakošno je Konjiško kat. pol. društvo našim pridnim konservativnim poslancem sklenilo, so tudi drugod odposlali, namreč v Innsbrucku in v št. Pölten-u. — Nadvojvoda Albreht je imenovan za častnega uda ruske vojaške akademije v Petrogradu. — Državni zbor je dovolil finančnemu ministru 70 milijonov. Pri tej priliki so poslanci tožili o mnogokrat krivičnem naračunjevanju davkov in o trdem izterjevanju dače. Terjali so naj se zopet prodaja živinska sol, naj se odpravi loterija in zniža kolek pri novinah. Ministru kupčijstva se je dovolilo 23 milijonov. Tukaj je poslanec Kronawetter ostro grajal ministre, da so tujca iz „Švabskega“ nekega Nördlinga pozvali za inšpektorja naših železnic in mu odmerili 25.000 fl. na leto. Pomagalo pa ni nič! Minister za poljedelstvo je dobil 11 milijonov na razpolaganje, kar je v primeri z važnostjo in potrebami kmetijstva premalo. Iz tega denarja se bo za popraviljanje Zilinske struge na Koroškem porabilo 30.000 gold. in za povzdigo konjerejstva 126.000 fl. Za sodnije je 17 milijonov in za kaznovalnice 2,175.000 fl. stroškov. Za penzije se

je dovolilo 13 milijonov, v podporo železnic pa 22 milijonov. — Na Gališkem je strahovita stiska za krmo. Na tisoče konjev so kmeti že pobili ali iz hlevov zapodili, da le jih konca nebi gledali. To je res žalostno. Konjev za 1 fl. je dobiti, da bi le kupcev bilo. Ogerski general Klapka je odšel v Carigrad, da Turkom pomaga zoper Kristijane — Slavjane. Nov dokaz, kako hudo Magjar Slavjana sovraži!

Vnanje države. Na Ruskem blizu Sebastopolja je železniški vlak zadel v drugega in pobil 200 ljudi. Slavni ruski zgodovinar Pogodin je umrl 75 let star. Rajni je s slavnim Aksakovom obhobil tudi slovenske kraje in znanega g. Caf-a obiskal v Fraubeimu. Sedaj so vsi 3 mrtvi. — Pruski Bismark je hotel Nemcem naložiti nove dače na pivo in borzo, pa poslanci so mu odrekli. Na Francoskem so bile volitve v starešinstvo. Izvoljeni so večidel sami republikanci. Karliste nameni kralj Alfonz prejeti s 25.000 možmi iz francoske meje. Sicer pa so Karlisti te dni Alfonzu vzeli vojaško kaso in se pripravljajo na krvav boj. Turški sultan je na pritiskanje, zlasti Rusiji in Avstrije, dovolil Kristijanom mnogo pravic, a sedaj je že prepozno. Kristijani ne verujejo Turku ničesar več; vse se pripravlja na vojsko: Grki, Srbi in Romuni; ti so dobili ravno sedaj 48 Kruppovih kanonov. Vstaši v Hercegovini se hrabro držijo. Pri Nikšiću, Goranskem in Trebinju so premagali Turke. Upajmo, da jim novo leto prinese zaželjeno svobodo od više 400 letnega turškega jarma!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

XX.

Hodili smo proti večera prvega dne po ozkih ulicah, zdaj na desno, zdaj na levo. Moram reči, da sem povsod laglje pravo stezo zasledil, kakor pa v starinskem Rimu. Neštevilne kratke in ozke ulice, silno visoki hrami človeka motijo in zmotijo.

Gredé po trdih ulicah smo se kratkočasili nad raznoterimi šegami Rimljanov. Fijakerji, ki kjerbodi postajajo, so nam svoje službe ponujali, gajžlo in palec desne roke nad glavo povzdigovali kričaje — é — : od druge strani so vpreženi osli, po 3 drug za drugim razno ropotijo vlekli. Vožnja prostega ljudstva po Laškem je za nas resnično mikavna, zlasti v Rimu in Neapolu. Vozev po naši šegi nimajo. Dva dober seženj visoka kolesa, močnega stroja, nosita gornji del voza; vse je najbolj podobno našim garam; med dva ojeta se vpreže živinče prvo, in če jih je več, drugo za drugim. Vrb blaga na vozu ima vozač prilično streho proti dežu in solncu. Streha je narrejena in kozjih kož, mnogokrat iz kosmatih; zapreta leži navadno na levem voglu voza: po želji

in potrebi jo potegne nad sebe, in če ravno ne popolnem, je vendar nekoliko zavarovan zoper dež in solnce. Ko sem prvokrat takega vozača zapazil, sem mislil, da vozi kovaški meh. Sicer pa se mi je priprostost voza dopadla. Vino in olje iz dežele v mesto prinašajo osli na hrbitih; ozke, podolgaste čebre iz lesa, ki eden kakih 25 pintov drži, mu gospodar na hrbet navesi, in ubogo živinče gre s svojo težo mirno in zadovoljno, akoravno po želodcu največkrat stradanec poje. Vozači na Laškem sploh so do živine močno neusmiljeni. Obložijo jo, da je brez pameti, zato pa lepe vozne živine ne najdeš, razun, koje ima privatna gospoda. Nagledovali smo si tudi dragocenega blaga in lepoticja pri štacunah, najbolj na ulici Korso, ki je najlepša med vsemi v Rimu; dolga je, da jo oko komaj dogledne. Kmalu potem dospemo do našega stanovanja, kjer smo se prijateljsko pogovarjali o rečeh, koje smo na potovanju prvega dneva v večnem mestu videli in slišali. Skušali smo si vse globljeje v spomin utisniti.

Drugo jutro je bila prva pot proti Vatikanu. Po opravljeni sv. meši v cerkvi dell'Anima se napotimo proti reki Tiberi. Gorelo nam je srce videti cerkev prvaka med apostoli, zraven tudi največjo na katoliškem svetu. Gnali se smo po precej omazanih ulicah — začelo je rahlo dežiti — toraj smo urno korakali in brž smo stali pod mostom črez reko. Kolika osupnost! Na drugi strani iz višine gleda na nas okroglja močna trdnjava — Castel di S. Angelo — angeljgrad. Široki most čres globoko reko zalšajo krasne podobice iz marmorja, ki stojijo po robu mosta. Prvi dve zanimive visokosti sta sv. Peter in Pavel, dalje na mostu je na vsakej strani 5 podob angeljev z orodjem trpljenja Kristusovega s primernimi latinskimi napisi.

Angeljgrad je bil na začetku 2. stoletja grobje — mausoleum — ktero si je za se in svojo rodbino postavil cesar Hadrijan. S kakošnim čarobnim bliščem in lepoticjem je bil ovi dom mrličev napolnjen in obložen, ne bodemo razlagali. Pagani so smrt oblačili v zemeljsko lepoto, da jim nebi preveč strašna bila. Kako pa je ajdovsko pokopališče postalo za Kristijane svetišče?

Ob času sv. Gregorja Velikega l. 590. je rimsko mesto obiskala strašna šiba — pomor. Kakor snopje so ljudje kapali. Črna smrt je najpoprej potrkala na papeževe dveri; umrl je papež Pelagij in zdaj se je začelo po vsem mestu grozno umiranje. Povsod bil je sam jok, žalost in obupnost. Novi papež Gregor napové procesijo k sv. Petru na Vatikanu, da bi se s pokorivno molitvijo božja jeza odvrnila, in božje usmiljenje sprosil. Procesija pride do mosta črez reko, in v istem trenutku zagledajo angelja nad gradom, ki je meč v nožuico polagal — pomor je preminol. Od te prigodbe se imenuje grad — angeljgrad. Sedanja podoba angelja iz brona, ki vtika morivni meč po strani v nožnico, je na grad posaditi dal

papež Benedikt XIV. V grad se zdaj ne more; v njem se šopirijo laški vojaki. Zvon na angeljgradu in drugi na Kapitolu s tužnim glasom nanzanita po mestu žalostno novico, keđar papež umerjejo. Pod papeževu vlado so topovi streljaji iz grada vernim nazuanjali posebne cerkvene svečanosti. Kako grdo in na svojo veliko sramoto po Rimu laška vlada ravna, kaže ptujen tudi to, da je papežev grb na gradu nedostojno razpraskan in skrhan. Kaj takega premore le črna hudobija! (Nastavek prih.)

Smešničar 22. Dva kmeta sta se v krčmi prepirala, kako se bode prihodnje leto pisalo. Prvi je rekel: pisalo se bode: prestopno. Drugi pa je djal: to še ni vse, pisalo se bode tudi s številkami, namreč: 1876. Sedaj se oglasi tretji, ki je pri stranski mizi dobro na ušesa vlekel, ter veli: vidva oba ne umita, zakaj se prepirata; drugo leto se samo ne bode pisalo ne prestopno leto, pa ne leto 1876, ampak pisali ga bodo — drugi. Juri Žiher.

Razne stvari.

(G. Hermanov govor) pri obravnavi proračuna za l. 1876. da Mariborsko kat. politično društvo lahko umevno posloveniti. "Slov. Gospodar" ga prinese 1. januarja kot doklado. Kdor želi več iztisov, naj se oglasi do 29. dec. pri uredništvu.

(Ognjenik Vesuv) pri Neapolju na Laškem je začel zopet nemiren postajati in vsak trenutek se bojijo, da bo začel bljuvati ogenj in lavo.

(Ptujčani) pomnožijo pesjo dačo od 3 na 5 fl. od vsakega psa.

(Ustrelil) se je v Mariboru kupčijski zapisnikar Miha Urek, in pa nek husar.

(110 delavcev) je premogova ruda v Farmieru v Belgiji zasula in usmrtila.

(Ukradel) je nekdo g. Beloglavcu v Žerijavcih lepo kravo iz zaprtega hleva — v mali okolici že 7. krava ukradena! Enkrat bodo tata vendar dobili?

(Listonoša v Brežicah) bo od 1. januarja 1876 počenši vsak dan zahajal v Pišce, Ditmance in Globoko.

(Spremembe pri učiteljih) G. J. Ferk postal je ud okrajnega šolskega sveta v Ptuj, g. J. Vračko učitelj na Laškem, g. Jož. Tičar v Stražah, Marija Schule učiteljica v Ptuj in Hermina Guttman v Slov. Bistrici. Razpisane so učiteljske službe v Šoštanju, sv. Janžu niz Drauburga, v Mariboru in v Cezanjevcih.

(Spremembe v lavant. škofiji.) Č. g. K. Lesjak je postal župnik v Kostivnici, č. g. J. Horvat pa provizor v Širji. Č. g. J. Berglez ostane za kaplana v Kostivnici; č. g. Fr. Jan pride za kaplana v Št. Vid pri Ponkvi, č. g. M. Strašek pa v Dobovo. V pokoj stopita: č. g. M. Šumar in J. Pečar. Umrl je č. g. Šimon Pirc, bivši župnik v Črešnovcih.

(Dražbe) 23. dec. Jan. Seyfried v Cinzatu 2362 fl. — 24. dec. Ana Kosi v Vinskemvrhu 4500 fl. (3.), Mart. Ornik v Gorjanah 3620 fl. Peter Kogler 1305 fl. (2.)

Listič uredništva: Dopis od sv. Lovrenca v Slov. goricah prihodnjič! Več inseratov je moral dnes izostati!

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru	V Ptuju	V Celju	V Varaž- dinu	V Celov- cu
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Pšenice vagan	4 80	4 60	4 80	4 25	5 51
Rži	3 70	3 70	3 85	3 30	3 91
Ječmena	3 40	2 90	3 25	—	2 90
Ovsa	1 90	2 —	2 50	—	1 92
Turšice	3 10	2 60	3 20	2 25	2 42
Ajda	2 70	2 50	—	2 70	3 40
Prosa	3 10	2 90	2 90	—	2 —
Krompirja	1 50	1 20	1 20	1 60	— 10
Sena cent.	1 40	1 60	1 40	1 —	1 —
Slame (v šopkih)	1 50	1 60	1 45	1 50	1 5
za stoljo	1 10	1 20	1 20	—	— 90
Govedine (suhe)	— 24	— 26	— 26	— 20	— 23
Teletine	— 29	— 28	— 30	— 24	— 26
Svinjetine	— 28	— 28	— 28	— 28	— 30
Slanine	— 32	— 32	— 36	— 44	— 45

Loterijske številke:

V Trstu 18. decembra 1875: 85 24 36 30 60.

V Lincu „ „ 37 87 34 32 58.

Prihodnje srečanje: 31. decembra 1875.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gl. 20 kr. %	69	40
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	167	25
Ažijo srebra	106	30
zlata	5	37

Dr. J. N. Orozel

advokat

dozdaj v Šmarji pri Jelšah odpré 3. prosenca 1876. odvetniško pisarno v

Mariboru

hiš. št. 22 Graškega predmestja in sprejme nadomestovalnega koncipijenta in izurjenega prepisalca.

Dr. Alojzij Gregorič

je svojo odvetniško pisarno odprl

Ptaju

na Florijanovem trgu,
v hiši gospoda Bračko-ta. 2-3

2-6

Pravi

WILHELM OVI

antiartritični antirevmatični

čaj za čiščenje krvi

(Čisti krv zoper protin in revmatizem.)

je kot

zimsko zdravljenje

edino gotovo zdravilo krv čistilno sredstvo,

S privoljenjem
c. k. dvorne
pisarne vsled
sklepa na Du-
naji 7. dec.
1858.

ker je od
prvih medi-
cinskih
avtoritet
Evrope

Vsled Nj. Vel.
Najvišjega po-
velja zoper po-
narejenje zava-
rovano. Dunaj,
28. marca 1871.

z najboljim uspehom upotrebljevano bilo.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupla in odvrne iz njega po nastranem upotrebljevanju vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo ustrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezni, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mozolov po telesu ali licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnetenji jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenci, silnem bolenji po čutnicah, kitah in udih, potem pri tišanju v želodcu, vetrovih, zaporu, scavnih nadlogah, močenju, možkem oslabiljenju, toku pri ženah.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladeče sredstvo, ki raztopi in žene scavnico. Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se tirjane zastoj dopošiljajo, spričuje resničnost zgorej uvajenih razlogov.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo!

Pravi Wilhelmovi antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaju ali v mojih po časniki navedenih zalogah.

Zavitek, po 8 obrokov razdeljen,

po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gl., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj dobiva v Mariboru pri Alojziju Kvandestu, v Celju pri Fr. Rauserju in v Baumbahovi apoteki, v Mozirju pri Tribuc-u, v Podčetrtku pri Müllerju, v Slov. Bistrici pri Janezu Janošu, v Slov. Gradcu pri Kaligariču, v Ptaju pri Drag. Girodu, v Varaždinu pri dr. Hattlerju in v Ljubljani pri Lasniku, apotekarju.